

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

_____ **В.І. Ладика**

«_____» _____ **2020_ року**

ПРОГРАМА

вступного випробування

**для вступників на навчання за освітньою програмою
зі спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти**

Програма вступного екзамену зі спеціальності **212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»** на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, - 2020. – 14 с.

Укладачі:

Фотіна Т.І. – доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та якості і безпеки продуктів тваринництва.

Касяненко О.І. – доктор ветеринарних наук, професор кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та якості і безпеки продуктів тваринництва.

Скляр О.І. – доктор ветеринарних наук, професор кафедри терапії, фармакології та клінічної діагностики.

Улько Л.Г. – доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри терапії, фармакології та клінічної діагностики.

Фотіна Г. А. – доктор ветеринарних наук, професор кафедри епізоотології та паразитології.

Шкромада О.І. – кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри терапії, фармакології та клінічної діагностики.

Долбаносова Р.В. – кандидат ветеринарних наук, помічник ректора Сумського національного аграрного університету

Нечипоренко О.Л. – кандидат ветеринарних наук, декан факультету ветеринарна медицина Сумського національного аграрного університету

Петров Р.В. – доктор ветеринарних наук, доцент кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та якості і безпеки продуктів тваринництва.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст програми	5
3. Вимоги до підготовки вступників	5
4. Питання до вступного іспиту	6
5. Норми і критерії оцінювання відповідей на екзамені	10
6. Рекомендована література	12

1. Пояснювальна записка

Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза – галузь, що охоплює систему санітарних заходів та гігієнічних умов, забезпечення безпечності й придатності до споживання харчових продуктів, нагляд та контроль ризиків, транспортування, приймання, зберігання й реалізації харчових продуктів, кормів, кормових добавок, преміксів, штамів мікроорганізмів, репродуктивного та патологічного матеріалу, фармакологічних та біологічних препаратів, засобів ветеринарної медицини, засобів догляду тощо, запобігання забрудненню навколишнього середовища, дотримання вимог санітарного законодавства, виконання фітосанітарних заходів, обігу пестицидів та агрохімікатів, використання біологічних контрольних організмів, нагляд та контроль агропромислових ринків, торговельних мереж, державного кордону і транспорту тощо.

Завданням вступного випробування є:

- перевірка розуміння програмного матеріалу профільних дисциплін професійної підготовки;
- оцінювання знань та здатності опанувати навчальні програми на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

До вступних випробувань допускаються вступники, які вчасно подали всі необхідні документи для вступу згідно з Правилами прийому до аспірантури (ад'юнктури) вищого навчального закладу – Сумського національного аграрного університету.

Організація і проведення фахового іспиту зі спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2016 році, Правил прийому до аспірантури (доктор філософії) СНАУ, Положення «Про приймальну комісію СНАУ», Положення про предметні комісії для проведення вступних випробувань до аспірантури СНАУ, Положення про відділ аспірантури і докторантури СНАУ.

Вступні випробування до аспірантури (ад'юнктури) проводяться предметними комісіями, як правило, у кількості 3-5 осіб, які призначаються керівником вищого навчального закладу.

Форма проведення іспиту – усна, із конспективним заповненням листка відповіді.

2. Зміст програми

До вступних фахових програм включається навчальний матеріал нормативних дисциплін циклу професійної підготовки за ступенем «Магістр» зі спеціальності **212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»**.

Навчальна програма вивчає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру: гігієна тварин та ветеринарна санітарія, ветеринарно-санітарна експертиза.

3. Вимоги до підготовки вступників

Програма фахового вступного іспиту до аспірантури (ад'юнктури) за спеціальністю складена відповідно до Галузевих стандартів вищої освіти (ГСВОУ МОНУ) «Освітньо-кваліфікаційної характеристики» та «Освітньо-професійної програми» підготовки фахівців ступеня магістра за спеціальністю «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза».

Вимоги до фахового іспиту при вступі до аспірантури ґрунтуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у навчальних закладах. На фаховий вступний іспит виноситься система умінь, що визначена ГСВОУ МОНУ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика».

Зміст фахового іспиту базується на системі основних розділів нормативних навчальних дисциплін, що визначені ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма» підготовки фахівця ступеня магістр.

Вступник до аспірантури (ад'юнктури) за спеціальністю **212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»**

повинен

знати:

- основні біологічні закони;
- закономірності впливу зовнішнього середовища на тваринний організм;
- гігієнічні вимоги до приміщень, ґрунту, води і кормів;
- до систем утримання і догляду за тваринами; до умов вирощування

молодняку;

- знати гігієну праці і особисту гігієну працівників тваринництва;
- заходи щодо попередження заносу і розповсюдження інфекції у господарстві; знати вимоги основної нормативно-технічної документації, ветеринарного законодавства, санітарних норм і стандартів у сфері переробної промисловості.

вміти:

- організовувати санітарно-гігієнічні заходи щодо поліпшення умов годівлі, утримання, догляду і експлуатації тварин; здійснювати заходи щодо попередження занесення і розповсюдження інфекції на фермі;

- розробляти і впроваджувати ефективні санітарно-гігієнічні заходи в тваринництві; узагальнювати і розповсюджувати передовий досвід; користуватися необхідним лабораторним обладнанням з метою техніко-хімічного контролю за виробництвом і зберіганням готової продукції;

- контролювати відповідність продукції стандартам і технічним умовам, дотримання санітарних і ветеринарних вимог до території, будівель, споруд, технологічного обладнання і технологічного процесу на підприємствах м'ясної і молочної промисловості;

- проводити заходи щодо охорона оточуючого середовища (водоймищ, ґрунті, повітря та інших об'єктів) від забруднень рідкими і твердими викидами виробництва і збудниками заразних хвороб.

4. Питання до вступного іспиту

Метою вступного іспиту до аспірантури є визначення рівня підготовки вступників та подальше спрямування навчання в аспірантурі з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України у європейський та світовий освітній простір та потребу в підвищенні рівня знань аспірантами і навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації.

Перелік питань для вступного фахового випробування за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

“ГІГІЄНА ТВАРИН ТА ВЕТЕРИНАРНА САНІТАРІЯ”

1. Предмет та завдання гігієни тварин, як науки. Ветеринарна санітарія. Зв'язок зоогігієни з іншими науками, в т.ч. з екологією і ветеринарною токсикологією.
2. Пил та мікроорганізми повітря, боротьба з ними на сучасних фермах та комплексах.
3. Сонячна променева енергія. Її біологічна дія та гігієнічне значення. Фотоперіодизм в тваринництві і птахівництві. Норми освітленості.
4. Теплообмін між організмом та зовнішнім середовищем та способи його регуляції. Тепловий баланс організму тварин.
5. Теоретичні положення про єдність зовнішнього середовища і організму. Оптимальний мікроклімат тваринницьких приміщень та способи його регуляції в сучасних приміщеннях для тварин.
6. Основні напрями розвитку будівництва сучасних ферм та підприємств по переробці продукції тваринництва в зв'язку з спеціалізацією, концентрацією та інтенсифікацією виробництва, розвитком фермерських, орендних господарств.
7. Ветеринарно-санітарна експертиза проектної документації. Контроль за проектуванням, будівництвом та експлуатацією тваринницьких ферм, комплексів, приміщень, переробних підприємств.
8. Планування та вимоги до території сучасних ферм та комплексів. Ветеринарно-санітарна охорона тваринницьких об'єктів . зонування території ферм.
9. Види підстилкових матеріалів та їх гігієнічна характеристика. Використання підстилки на сучасних фермах.

10. Біогеохімічні провінції. Основні макро- та мікроелементи ґрунту та їх гігієнічне та профілактичне значення.
11. Ґрунт як фактор передачі інфекційних та інвазійних захворювань /біологічна оцінка ґрунту.
12. Санітарно-гігієнічне значення утилізації трупів тварин.
13. Дезінфекція, дезінсекція та дератизація тваринницьких приміщень.
14. Санітарно-гігієнічна оцінка систем водопостачання. Показники фекального забруднення води та санітарні норми.
15. Хімічні показники процесу самоочищення і їх використання в оцінці води.
16. Санітарно-гігієнічні вимоги до пасовищ для різних видів тварин та заходи по їх правильному використанню.
17. Гігієна корови сухостійної, новотільної, дійної.
18. Кормові отруєння сільськогосподарських тварин та їх профілактика при стійловому утриманні.
19. Гігієна транспортування тварин.
20. Гігієна доїння та догляду за вим'ям корів.
21. Гігієна утримання свиноматок на товарних та племінних фермах.
22. Санітарно-гігієнічні вимоги до вирощування бройлерів.
23. Особливості внутрішнього обладнання для кліткового і долівкового утримання птиці.
24. Очистка і знезараження стічних вод.
25. Заходи по профілактиці мікозів та мікотоксикозів.
26. Природна резистентність організму тварин і фактори, що впливають на її формування.
27. Джерела забруднення молока та заходи профілактики.
28. Аерозольна дезінфекція, техніка проведення.
29. Стреси і адаптація та їх значення і профілактика в тваринництві.
30. Гігієна молочного посуду та обладнання.

«ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА»

31. Основні завданнями, права і структура регіональної служби держветсанконтролю та нагляд.

32. Ветеринарно-санітарна експертиза органів і тушок кроликів у лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчому ринку.

33. Порядок проведення ветсанекспертизи та оцінки продукції рослинного походження.

34. Ветеринарно-санітарна оцінка продуктів забою кролів за виявлення туберкульозу, пастерельозу, некробактеріозу.

35. Сальмонельоз - характеристика та санітарна оцінка м'яса птиці.

36. Міжнародна класифікація хвороб кролів. Ветеринарно-санітарна оцінка продуктів забою кролів за виявлення туляремії, міксоматозу, вірусної геморагічної хвороби кролів.

37. Колібактеріоз - характеристика та санітарна оцінка м'яса птиці.

38. Стафілококоз - характеристика та санітарна оцінка м'яса птиці.

39. Ветеринарно-санітарна оцінка продуктів забою кролів за виявлення псевдотуберкульозу, лістеріозу, хвороби Ауескі, сальмонельозу.

40. Морфологічний і хімічний склад м'яса кролів.

41. Орнітоз - характеристика та санітарна оцінка м'яса птиці.

42. Ветсанекспертиза риби при гельмінтозонозах.

43. Бешихова септицемія - характеристика та санітарна оцінка м'яса птиці.

44. Хвороба Марека - характеристика та санітарна оцінка м'яса птиці.

45. Ботулізм та мікоплазмоз - характеристика та санітарна оцінка м'яса птиці.

46. Морфологічний і хімічний склад м'яса птиці.

47. Міжнародна класифікація хвороб риби, молюсків, ракоподібних.

48. Ветсанекспертиза при аеромонозах (краснуха) коропів.

49. Ветсанекспертиза при фурункульозі (аеромоноз) лососевих риб.

50. Які ознаки враховують при ветсанекспертизі рослинних харчових продуктів.

51. Ветсанекспертиза грибів в умовах лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчому ринку.

52. Ветеринарно-санітарна експертиза органів і тушок птиці у лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчому ринку.

53. Ветеринарно-санітарна оцінка продуктів забою кролів за виявлення псевдотуберкульозу, лістеріозу, хвороби Ауескі, сальмонельозу.

54. Оглушення та знекровлення птиці і кролів.

55. Порядок нанесення позначки придатності у лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчому ринку.

56. Будова і класифікація, хімічний склад та калорійність грибів.

57. Категорії та види нормативно-технічних документів у стандартизації та сертифікації продукції тваринництва.

58. Морфологія та хімічний склад м'яса риби, його харчова і біологічна цінність.

59. Ветеринарно-санітарна експертиза сметани та кисломолочного сиру.

60. Ветеринарно-санітарна експертиза вершкового масла.

5. Норми і критерії оцінювання відповідей на екзамені

Підсумкові оцінки			Критерії оцінювання знань
1	2	3	4
А «Відмінно»	Відмінно	90-100	Вступник до аспірантури виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
В «Дуже добре»	Дуже добре	82-89	Вступник до аспірантури виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння

			вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їхнє значення для подальшої професійної діяльності.
С «Добре»	Добре	75-81	Вступник до аспірантури виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
Д «Задовільно»	Задовільно	68-74	Вступник до аспірантури виявив знання навчального матеріалу дисципліни у обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів, які може усунути самостійно.
Е «Достатньо»	Достатньо	60-67	Вступник до аспірантури виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX «Незадовільно»	Незадовільно	45-59	Вступник до аспірантури має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою навчань.
F «Незадовільно»	Незадовільно	0-44	Вступник до аспірантури не мав знань зі значної частини навчального матеріалу; допускав принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

Рекомендована література

1. Високос М.П. Гігієна хутрових звірів / М.П. Високос, Р.В. Милостивий // Кролиководство и звероводство. – 2015. – С. 48 – 53.
2. Високос М.П. Санітарна охорона тваринницьких ферм – запорука ветеринарного благополуччя і високої якості продукції (науково-методичні рекомендації і практичні поради для студентів і фермерів): методичні рекомендації / М.П. Високос, Р.В. Милостивий // Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет – Дніпропетровськ, 2015. – 31 с.
3. Високос М.П. Санітарно-охоронні заходи на фермі: дезінфекція, дезінсекція і дератизація (текст лекцій) / М.П. Високос, Р.В. Милостивий – Дніпропетровськ, 2016. – 32 с.
4. Високос, М.П. Практикум для лабораторно-практичних занять з гігієни тварин [Текст]: Навч. посіб. / М.П. Високос; М.П. Високос, М.В. Чорний, М.О. Захаренко. – Харків : Еспада, 2003. – 218 с.
5. Демчук М.В. Гігієна тварин [Текст] / М.В.Демчук, М.В.Чорний, М.П.Високос, Я.С.Павлюк; За ред.М.В.Демчука . – Київ : Урожай, 1996. – 384с.
6. Демчук М.В. Гігієна тварин [Текст] : Підручник / М.В.Демчук, М.В.Чорний,М.О.Захаренко,М.П.Високос . – 2-ге вид. . – Харків : Еспада, 2006. – 520с.
7. Зажарська Н.М. Ветеринарно-санітарна експертиза. Практикум [Текст] : навч. посіб. / Н.М. Зажарська, Р.С. Куцак, І.А. Бібен, Л.В. Кунева. – Харків : ФОП Бровін О.В., 2014. – 192 с.
8. Ковбасенко, В.М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва [Текст] : Навч. посіб. В двох томах . Т.2 / В.М. Ковбасенко. – Київ : Фірма "ІНКОС", 2006.
9. Кузнецов А.Ф. Гигиена сельскохозяйственных животных [Текст]. Кн. 2 / Кузнецов А.Ф., Демчук М.А.,Карелин А.И.); Под ред. Кузнецова А.Ф.,Демчука М.В. . – М. : Агропромиздат, 1992. – 192 с.
10. Кузнецова А.Ф. Гигиена сельскохозяйственных животных [Текст]. Кн.1 /

Кузнецов А.Ф., Демчук М.В., Карелин А.И. и др.); Под ред. Кузнецова А.Ф., Демчука М.В. . – М. : Агропромиздат, 1991. – 400 с.

11. Онегов, А.П. Гигиена сельскохозйственных животных [Текст] / А.П. Онегов ; А.П. Онегов, И.Ф. Храбустовский, В.И.Черных; под ред. А.П. Онегова. – 2-е изд., исправ. и доп. . – Москва : Колос, 1977. – 400 с.

12. Пещук Л.В. Основи тваринництва і ветеринарно-санітарна експертиза м'яса та м'ясних продуктів [Текст] : Підручник / Л.В. Пещук. – Київ : Центр учбов. літ-ри, 2011. – 400с.

13. Славов В.П. Зооекологія: підручник / В.П. Славов, М.П. Високос // Вид-во ЖДУ ім. Франка, 2011. – 430 с.

14. Спесивцева Н.А. Санитария кормов [Текст] / Н.А. Спесивцева, Б.Н. Хмелевский. – Москва : Колос, 1975. – 336 с.

15. Фотіна Т.І. Ветеринарно-санітарна експертиза риби, морських ссавців та безхребетних тварин [Текст] : навч. посіб. / Т.І. Фотіна, А.В. Березовський, Р.В. Петров, Н.В. Горчанок. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 120 с.

16. Якубчак О.М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва [Текст]: Підруч. / О.М.Якубчак, В.І.Хоменко, С.Д.Мельничук та ін.; За ред. О.М. Якубчак, В.І. Хоменка . – 2-ге вид., випр. і доп. . – Київ : ТОВ "БІОПРОМ", 2005. – 800с.

17. Яценко І.В. Ветеринарно-санітарна експертиза молока і молочних продуктів в Україні [Текст] : Теоретична частина та лаб. практикум; Навч.-методичний посібник / І.В. Яценко, М.М. Бондаревський, В.В. Кам'янський [та ін.] ; За ред. проф. І.В. Яценка . – Харків : Еспада, 2013. – 384 с.

18. Яценко І.В. Експрес-довідник з ветеринарно-санітарної експертизи у запитаннях та відповідях [Текст]: Навч. посіб. / І.В. Яценко, А.М. Труш [та ін.] ; За ред. І.В. Яценка . – Харків : Еспада, 2011. – 240с.

Гарант програми, д.вет.н., професор, зав. кафедри
ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та
якості і безпеки продуктів тваринництва

Т.І. Фотіна